

af en eller flere af sine Embedsmænd at skaffe sig den Kundskab om et eller andet særligt Forhold, som han maatte faa.

Med Hensyn til Oprettelsen af Forskoler, Indførelsen af daglig Undervisning i eetaarige Klasser, Optagelsen af nye Lærefag og Færdigheder o. s. fr., kan man i Meget slutte sig til Lovforslaget; men man maa bestemt kræve, at det kun bør ske med de paagjældende Kommuners Samtykke, ikke blot af Hensyn til det foran udviklede almindelige Ønske, at de paa dette Omraade maatte faae en virkelig Selvstyrelse og derigjennem Betingelsen for den fornødne Interesse for Skolens Gjerning, men tillige fordi Ingen saa godt som selve Kommunerne kunne skjønde om, hvorvidt de kunne tilvejebringe de nødvendige personlige Kræfter og Pengemidler til saadanne Foranstaltningers Gjennemførelse, og man maa i denne Henseende minde om den overordentlige Forskjel i Skolernes Vilkaar, eftersom de ligge i en tæt befolklet og velhavende Egn, maaste endog i en Kjøbstad, eller i en ufrugtbar, fattig, uvejsom og meget svagt befolklet Del af Landet, og om de mange uensartede Overgangstrin, som findes mellem begge Yderligheder, og hvis Indflydelse kun kan rettelig bedømmes af dem, hvis daglige Liv gjør dem fortrolige dermed. Heller ikke maa det glemmes, at en udvidet Undervisning kun med store private Offre kan komme den fattigere Del af Befolkningen til Gode, og at der derfor ved den kan opstaa store Ubilligheder, naar ikke de mere Velhavende overtage en særlig Del af de kommunale Bekostninger derved, ligesom ogsaa Statsunderstøttelsen i saadanne Tilfælde kræver særegne Betingelser for ikke fortrinsvis at komme dem tilgode, som have mindst Trang til den.

Indførelsen af Alderstillaag, som en vigtig Del af Lærernes Lønninger og som for største Delen tilvejebragt ved Statstilskud, kan ogsaa dette Mindretal slutte sig til; men paa samme Tid som Lønningerne derved modtage en betydelig Forbedring, maa man tillige ønske, at en større Del af den hidtil ydede Lønning gjøres afhængig af det Børneantal, Læreren har at undervise, og derved middelbart af den Tillid, han ved sin Iver og Dygtighed fornaar at vinde hos Forældrene. Ikke alene vil Læreren ved denne Lønningsmaade endnu mere mindes om Hjemmets Betydning for Skolen, men Forældrene, og særlig de fattige, ville have et noget friere Valg end hidtil mellem de forskellige offentlige eller private Skoler, der maatte findes i deres Nærhed, eller lettere sættes istand til selv at sørge for Børnenes Undervisning, hvor de maatte føle sig opfordrede dertil, og iøvrigt udføre det paa en for Staten og Kommunen tilfredsstillende Maade. Det kunde maafte ligge nærmest at fastsætte de saaledes forhøjede Stolepenge til et bestemt Beløb, som skulde udredes umiddelbart af Forældrene overalt i Landet, saaledes at Kommunerne kun

betalte dem helt eller delvis for de fattigere; men den Maade, hvorpaa Bestemmelserne om Stolepenge i Loven af 8de Marts 1856 § 11 ere komne til Anvendelse, taler dog for hellere at vælge den Fremgangsmaade, at Kommunerne udrede Stolepengene for Forældrene til den Lærer, de benytte, eller under visse Betingelser til Forældrene selv, naar de overtage den Forpligtelse overfor deres Børn, som ellers vilde paaligge Kommunen. Da Kommunernes Evne til at bære større Byrder end de hidtil paalagte er saa høist forskjellig, bør Stolepengenes Størrelse i saa Fald vistnok bero paa, hvad den paagjældende Kommune hidtil har udredt til sit Skolevæsen, saaledes, at deres Beløb fastsættes efter Størrelsen af den Del af Lønningen, der omsættes til Stolepenge, og efter det Antal Børn, der er i det vedkommende Distrikt. Saltfald har det forekommet dette Mindretal, at det var den Maade, hvorpaa man lettest og sikkest kunde overse Følgerne af den ny Lei, medens det, naar man først havde betraadt den, maaste senere kunde vise sig heldigere at gaa over til den først omtalte Fremgangsmaade, men da vistnok tillige med nogen større Statsunderstøttelse til de fattigere Kommuner end hidtil. Det er ogsaa Hensynet til de praktiske Vanstigeligheder, der har bragt dette Mindretal til at indskrænke sit Forslag i saa Henseende til Landskabskaldene, idet man har ment, at Gjennemførelsen deraf i Kjøbstæderne burde opsættes, indtil der var vundet bestemte Erfaringer ved dets Anvendelse i Livet. Man har naturligvis ikke overset den mere usikre Stilling, Læreren derved fik fremfor hidtil, men man har troet, at Goderne for det hele Samfund mere end opveiede dette Hensyn, og det især da han i den ham tilfikkrede faste Del af Lønningen tilligemed det forhøjede Alderstillaag havde saameget forud for enhver privat Lærer, at han med nogenlunde Iver og Dygtighed paa ingen Maade behøvede at frygte for Tab. En særegen Vanstigelighed ligger i Forholdet til de faste Andenlærere; men man har ment, at det ogsaa af andre Grunde kunde være ønskeligt at lade disse afløse af Medhjælpere, som Førstelæreren antog paa sit eget Ansvar.

Om Lærer-Embedernes Besættelse indeholder Lovforslaget saa godt som Intet, uagtet den nu foreskrevne Fremgangsmaade har fremkaldt ikke ugrundede Anker fra forskjellige Sider. Særlig har man følt Ulemperne ved, at Indstillingerne naa til et Embede er lagt i Kommunalbestyrelsens Haand, uden at der er sikret det paagjældende Distrikt, hvem Valget dog fortrinsvis er magtpaaliggende, nogen Indflydelse derpaa. Man har derfor foreslaaet at overgive Indstillingsretten til et Valgnavn af Distriktets Beboere i Forbindelse med Skolekommissionen, og har troet at kunne lade større Myndighed, der i det Hele tildeles den efter